Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

6.10.2025

EU/338/2025
EU/338/2025-MMM-19

Asiantuntijalausunto; Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 7.10.2025 klo 10 / E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi; E-kirje

Maatalousneuvos Ahti Hirvonen

Lähtökohtana komission ehdottamassa uudistuksessa on selkiyttää EU-tason hallinnollista kokonaisuutta ja samalla keventää myös hallinnollista taakkaa. Nykyisen rahoituskauden erilliset yhteistä maatalouspolitiikkaa, koheesiopolitiikkaa ja sisäasioita koskevat rahastot koottaisiin yhteen uuteen ns. NRP-rahastoon. Tämä tarkoittaa myös siirtymistä useista ohjelmista yhteen kansalliseen kumppanuussuunnitelmaan, joka ohjaisi rahaston kansallista toimeenpanoa.

Yhteisen maatalouspolitiikan perinteinen ja pitkäaikainen pilarijako (I ja II) ja erilliset maatalous- ja maaseuturahastot lakkaavat ehdotuksessa. Maatalouspolitiikalla säilyy oma aiemmasta tiivistetty säädöspohjansa ja maatalouden ”tulotuille” on pohjaesityksessä korvamerkitty oma vähimmäisrahoitusosuus. NRP-rahaston ennalta jakamattomasta osuudesta voidaan ja tulee kuitenkin rahoittaa lisäksi muita maatalouden ja maaseudun kehittämisen toimenpiteitä.

Keskeiset maatalouden tukivälineet ovat edelleen työkalupakissa mukana. Jäsenmaakohtaiset tavoitteet vaikuttavat komission mukaan entistä enemmän sisältöön. Ruokaturva ja huoltovarmuus ovat uudistuksen kantavia teemoja, maatalouden ilmasto- ja ympäristötoimia ja -vaikutuksia kuitenkaan unohtamatta.

Komissio ei ilmoittanut jäsenmaiden EU-rahoituksen vähimmäismääriä maataloudelle vielä heinäkuussa annettujen ehdotusten yhteydessä. Syyskuussa vähimmäismäärät kuitenkin ilmoitettiin (Suomi: vähintään 4,3 mrd. euroa kiintein vuoden 2025 hinnoin). Huomionarvoista on, että kyseessä on vähimmäismäärä, joka jäsenvaltion tulee osoittaa yleisallokaatiosta maatalouteen ohjelmassaan. Jäsenvaltioiden yleisallokaatiot ilmoitettiin jo heinäkuun ehdotusten yhteydessä (Suomi: 6,9 mrd. euroa vuoden 2025 kiintein hinnoin).

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	 Hallituskatu 3 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.mmm@gov.fi

Kansalliset rahoitusosuudet ja siten maatalouden ja maaseudun kehittämisen toimenpiteiden kokonaisrahoitus selviävät vasta myöhemmin ehdotuksia koskevien neuvottelujen ja kansallisen kumppanuussuunnitelman valmistelun edetessä.

EU-rahoitusehdotusta ei voi suoraan verrata nykykauteen. Maatalouden ”tulotukien” kokonaisuus on uudenlainen konsepti verrattuna nykyiseen CAP-rahoituskokonaisuuteen pitäen sisällään esimerkiksi ympäristökorvauksen, luonnonhaittakorvauksen ja investointituet. Huomionarvoista on myös, että esimerkiksi maatalouden kilpailukyvyn parantamiseen on mahdollista saada EU-rahoitusta myös muista rahoituselementeistä (biotalouden edistäminen, tutkimus ym.).

Tuet toimeenpannaan jatkossakin joko täysin EU-rahoitteisina, osarahoitteisina tai kokonaan kansallisesti rahoitettuina tukina. Osarahoituksen osalta komissio esittää, että aleneva pinta-alaperusteinen tulotuki ja tuotantosidonnaiset tuet (+puuvillan tuki) ovat kokonaan EU-rahoitteisia ja muissa maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukivälineissä on vähintään 30 % kansallinen osarahoitus. Komissio esittää alenevaan pinta-alaperusteiseen tukeen tuensaajakohtaisia rajoitteita; tuen alenema 20 000 eurosta alkaen ja tukikatto 100 000 euroa (pl. kohdennetut tuet kuten tuotantosidonnaiset tuet).

Suomi on EU:n maaseutumaisimpia maita ja maaseudun elinvoimaisuus on kriittinen turvallisuuspoliittisesta, huoltovarmuuden, maataloustuotannon ja ympäristötoimien jatkuvuuden näkökulmasta. Useat maaseudun kehittämisen toimenpiteet ovat jäsenmaalle pakollisia, vaikka kaikki eivät ole osana kiintiöityä maatalousrahoitusta (Leader, tiedon välityksen ja innovoinnin kokonaisuus sekä yhteistyötoimet). Tärkeää onkin mahdollisuus saada rahoitusta kumppanuussuunnitelmasta laajemmin maaseudun haasteisiin vastaamiseksi.

Maaseudun yhteisö- ja paikallislähtöisen kehittäminen vahvistaa perusresilienssiä, arjen turvaa ja sitoo paikallisia resursseja eri toimenpiteiden ja tavoitteiden toteuttamiseen (talous, ympäristö, hyvinvointi jne.). On tärkeää, että maaseudun potentiaalia hyödynnetään täysimääräisesti innovaatioiden ja kasvun lisäämisessäkin.

Komission ehdotuksessa korvamerkitään kalatalouden toimenpiteisiin 2 mrd. euroa (kestävä kalastus, alan energiasiirtymä sekä vesiympäristön ennallistaminen ja suojelu). Asetusehdotus edellyttää kuitenkin varojen kohdentamista myös kalastuksen, vesiviljelyn ja meritoimintojen kehittämiseen sekä yhteisen kalastuspolitiikan ja valtamerisopimuksen (Ocean Pact) toimeenpanoon.

Koskien valiokunnan lisäpyyntöä rajavaltioiden erityistuen rahoituksen suhteesta maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoitukseen maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että Venäjän ja Valko-Venäjän raja huomioidaan komission ehdotuksessa erityisellä, Suomen kannalta edullisella tavalla sisäasioiden rahastoja koskevassa allokaatiomenetelmässä. Komission ehdotuksen NRP-suunnitelmia koskevat määräykset edellyttävät, että tällä kriteerillä kertynyt rahoitus olisi lähtökohtaisesti käytettävä sisäasioiden rahastojen tavoitteiden edistämiseen. Valtioneuvoston tavoitteena on neuvotteluissa varmistaa, että tämä rahoitus turvataan neuvotteluissa ja sen toimeenpano olisi joustavaa ja raja-alueiden elinvoimaa tukevaa.